

Iz v j e š t a j

o sačinjenom presjeku rezultata istraživanja Operatora za obnovljive izvore energije i efikasnu kogeneraciju o zainteresiranosti građana Federacije Bosne i Hercegovine za potencijalna ulaganja u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri

Mostar, 05. oktobar 2023. godine

Adresa: Adema Buća 34, 88000 Mostar, Bosna i Hercegovina

T. +387 (0) 36 281 030 | **F.** +387 (0) 36 281 031

e-mail: kontakt@oieiek.ba | **web:** www.oieiek.ba

Općinski sud u Mostaru - MBS: 58-05-0002-14 | **JIB:** 4227816850001 | **PDV:** 227816850001

UNION Banka d.d. Sarajevo - br. računa: 1020010000018792 | br. računa: 1020010000020053

ASA Banka d.d. Sarajevo - br. računa: 1340011110004056

1. Uvodne informacije o istraživanju

Sektor obnovljivih izvora energije u Federaciji BiH uređen je Zakonom o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije („Službene novine Federacije BiH“, br. 71/13 i 5/14), kojim je osnovan, odnosno, kojim su date nadležnosti Operatoru za obnovljive izvore energije i efikasnu kogeneraciju (u daljnjem tekstu: Operator za OIEiEK).

Na prijedlog Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine je na svojoj 5. sjednici, održanoj 27.09.2023. godine, usvojio novi Zakon o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije (u daljnjem tekstu: Zakon). Navedeni Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Službenim novinama Federacije BiH“, dok će se primjenjivati nakon šest mjeseci od dana stupanja na snagu.

Usvajanjem novog Zakona došlo je do preciznijeg definisanja prava, obaveza i odgovornosti svih učesnika u novom sistemu podsticaja. Također, došlo je, između ostalog, i do uvođenja novih kategorija učesnika na tržištu obnovljivih izvora energije – prosumeri.

Stupanjem na snagu novog Zakona, Operator za OIEiEK preuzima obaveze da u roku od šest mjeseci provede postupak izrade podzakonskih akata koji proističu iz nadležnosti Operatora za OIEiEK, među kojima je i Program o sufinansiranju prosumera iz kategorije domaćinstava.

S ciljem pripreme tržišta električne energije iz obnovljivih izvora energije Federacije Bosne i Hercegovine za nove učesnike, odnosno s ciljem kreiranja što pravednijih podzakonskih akata koji se odnose na sufinansiranje prosumera iz kategorije domaćinstava, to je Operator za OIEiEK pokrenuo istraživanje o zainteresiranosti građana Federacije Bosne i Hercegovine za potencijalna ulaganja u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri.

Operator za OIEiEK ovo istraživanje provodi elektronskim anketnim upitnikom u periodu od 04. septembra do 31. decembra 2023. godine.

Anketno ispitivanje građana Federacije BiH ima za cilj prikupiti podatke o interesu za ulaganje u izgradnju, kao i podatke o stavovima građana o jednokratnoj finansijskoj potpori za izgradnju solarnih elektrana – prosumeri, te preprekama za ulaganje u isto.

Anketni upitnik je anonimn, što znači da Operator za OIEiEK neće obrađivati lične podatke ispitanika. Rezultate ove ankete Operator za OIEiEK će koristiti za određivanje što pravednijeg postotka jednokratnog sufinansiranja izgradnje prosumerskih postrojenja iz kategorije domaćinstva, kao i programa informisanja javnosti.

Kako bi osigurao da informacije o ovom istraživanju zasigurno stignu do svih zainteresiranih građana Federacije BiH to se Operator za OIEiEK obratio saopštenjem za javnost, kojim je javnost informisana

o pokretanju ovog istraživanja, kao i ciljevima istog. Saopštenje za javnost je objavljeno na internet stranici Operatora za OIEiEK, kao i posredstvom medijskih kuća.

S ciljem osiguranja što relevantnijeg uzorka ispitanika, Operator za OIEiEK provodi postupak oglašavanja reklame ovog istraživanja, u periodu trajanja istog, posredstvom štampanih i elektronskih medija, a sve u skladu s Okvirnim sporazumima o oglašavanju Operatora za OIEiEK, odnosno, u skladu s planiranim sredstvima za usluge javnog oglašavanja i usluge zakupa medijskog prostora u 2023. godini.

Dakle, ovo oglašavanje Operator za OIEiEK provodi u skladu s Finansijskim planom Operatora za OIEiEK za 2023. godinu.

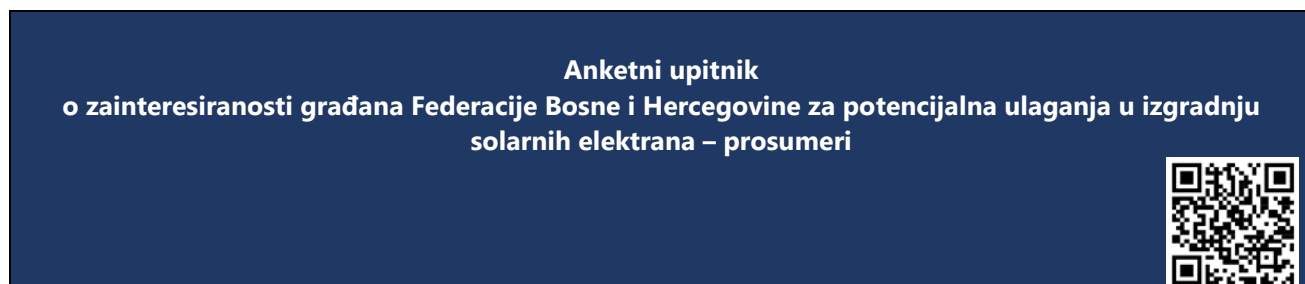
ANKETNI UPITNIK
Istraživanje Operatora za OIEiEK
o zainteresiranosti građana
Federacije Bosne i Hercegovine
za potencijalna ulaganja u izgradnju
SOLARNIH ELEKTRANA – PROSUMERI

Također, javnost je o ovom istraživanju informisana i u sklopu programa BH Radija 1 u emisiji „Epicentar“ koja je emitirana dana, 12.09.2023. godine.

2. Anketni upitnik

Anketni upitnik o zainteresiranosti građana Federacije Bosne i Hercegovine za potencijalna ulaganja u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri sastoji se od ukupno devet (9) pitanja na koje ispitanici imaju mogućnost odabira odgovora, odnosno mogućnost slobodnog unosa odgovora na pitanje.

U nastavku su data pitanja anketnog upitnika s navedenim ponuđenim odgovorima:

Anketni upitnik
o zainteresiranosti građana Federacije Bosne i Hercegovine za potencijalna ulaganja u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri

Adresa: Adema Buća 34, 88000 Mostar, Bosna i Hercegovina

T. +387 (0) 36 281 030 | **F.** +387 (0) 36 281 031

e-mail: kontakt@oieiek.ba | **web:** www.oieiek.ba

Općinski sud u Mostaru - MBS: 58-05-0002-14 | **JIB:** 4227816850001 | **PDV:** 227816850001

UNION Banka d.d. Sarajevo - br. računa: 1020010000018792 | br. računa: 1020010000020053

ASA Banka d.d. Sarajevo - br. računa: 1340011110004056

Pitanje	Ponuđeni odgovori	
Ukoliko Vam se omogući pristup finansijskim sredstvima (posjedovanja sopstvenih sredstava ili povoljan komercijalni kredit) da li biste se odlučili za gradnju solarne elektrane - prosumera?	Da	Ne
Da posjedujete sopstveni objekat za stanovanje ili objekat uz kuću u svom vlasništvu da li biste se odlučili za izgradnju solarne elektrane – prosumera na krovu pomenutih objekata?	Da	Ne
Kada biste se odlučili za izgradnju solarne elektrane – prosumera na području kojeg kantona Federacije Bosne i Hercegovine biste istu izgradili?	Unsko-sanski kanton	
	Posavski kanton	
	Tuzlanski kanton	
	Zeničko-dobojski kanton	
	Bosansko-podrinjski kanton	
	Srednjobosanski kanton	
	Hercegovačko-neretvanski kanton	
	Zapadnohercegovački kanton	
	Kanton Sarajevo	
Kanton 10		
Ako biste se odlučili za izgradnju solarne elektrane - prosumera na području koje opštine u Federaciji Bosne i Hercegovine biste istu izgradili?	Slobodan unos	
Da li biste se odlučili za izgradnju sopstvene solarne elektrane – prosumera ukoliko bi Vam se obezbijedila jednokratna finansijska potpora - subvencija u određenom procentualnom iznosu vrijednosti investicije?	Da	Ne
Koliki procentualni iznos potpore (od ukupne vrijednosti investicije) smatrate dovoljnim da bi ste se odlučili za izgradnju sopstvene solarne elektrane-prosumera?	Slobodan unos	
Smatrate li da su građani dovoljno informisani o procedurama izgradnje i priključenja solarnih elektrana – prosumeri na sopstvenim stambenim objektima?	Da	Ne
Koje su najveće prepreke za ulaganje građana u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri?	Slobodan unos	
Po mogućnosti navedite najmanje tri razloga zbog kojih ne biste ulagali sredstva u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri.	Slobodan unos	

3. Preliminarni rezultati istraživanja

Slijedom povećanog broja upita javnosti o rezultatima anketiranja, Operator za OIEiEK je odlučio sačiniti presjek rezultata istraživanja po isteku 30 dana od dana pokretanja istog. Tako je Operator za OIEiEK na dan 04.10.2023. godine u 10:00 sati sačinio presjek rezultata istraživanja, te je time utvrđeno da je anketni upitnik ispunilo ukupno 304 ispitanika.

Ovim putem upućujemo poziv građanima Federacije BiH, a koji to već nisu učinili, da budu dio ovog istraživanja popunjavanjem anketnog upitnika na interet stranici Operatora za OIEiEK (<https://www.oieiek.ba/operator-za-oieiek-pokrece-istrazivanje-o-zainteresiranosti-gradana-federacije-bih-za-potencijalna-ulaganja-u-izgradnju-solarnih-elektrana-prosumeri/>).

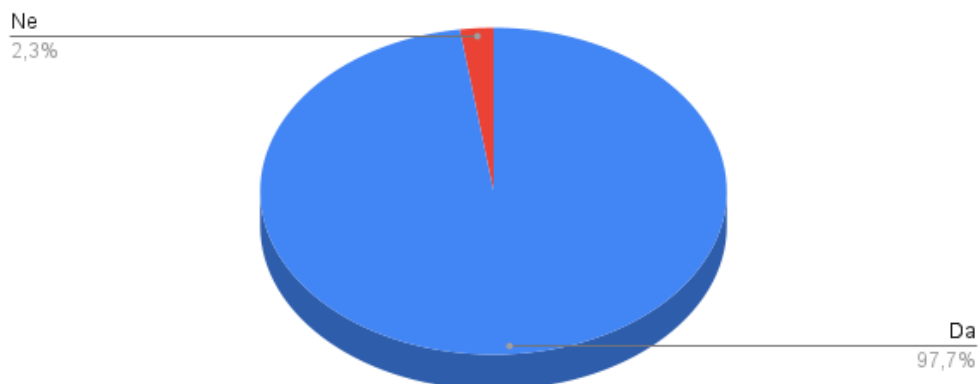
Podaci o broju odgovora na pitanja data su u tabeli u nastavku:

OBRAĐENO ANKETA	UKUPAN BROJ ISPITANIKA	PITANJE								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ukupan broj odgovora na anketna pitanja	304	303	302	304	296	302	296	303	281	215
Učešće u %	100%	99,67%	99,34%	100%	97,36%	99,34%	97,36%	99,67%	92,43%	70,72%

U nastavku je dat prikaz preliminarnih rezultata istraživanja pojedinačno po pitanjima iz anketnog upitnika.

3.1. Pitanje broj 1

Ukoliko Vam se omogući pristup finansijskim sredstvima (posjedovanja sopstvenih sredstava ili povoljan komercijalni kredit) da li biste se odlučili za gradnju solarne elektrane - prosumera?

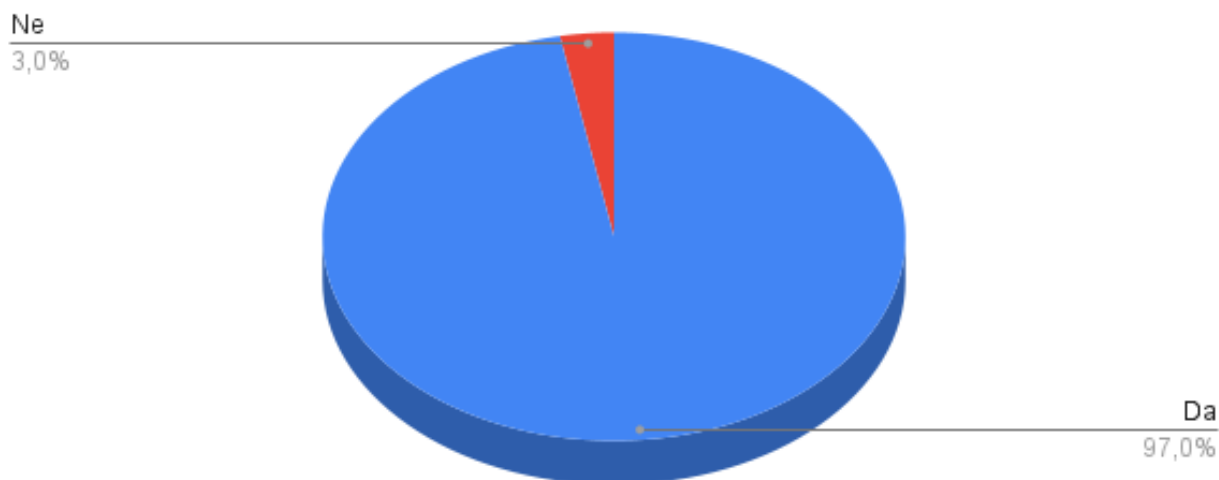

Grafikon br. 1

Po preliminarnim rezultatima grafikonom 1 je prikazano da je 97,7% ispitanika odlučno u namjeri izgradnje solarne elektrane – prosumera ukoliko im se omogući pristup finansijskim sredstvima, dok se 2,3% ispitanika ne bi odlučilo za izgradnju solarne elektrane – prosumer niti u slučaju da im se omogući pristup finansijskim sredstvima (komercijalni kredit).

3.2. Pitanje broj 2

Da posjedujete sopstveni objekat za stanovanje ili objekat uz kuću u svom vlasništvu da li biste se odlučili za izgradnju solarne elektrane – prosumera na krovu pomenutih objekata?

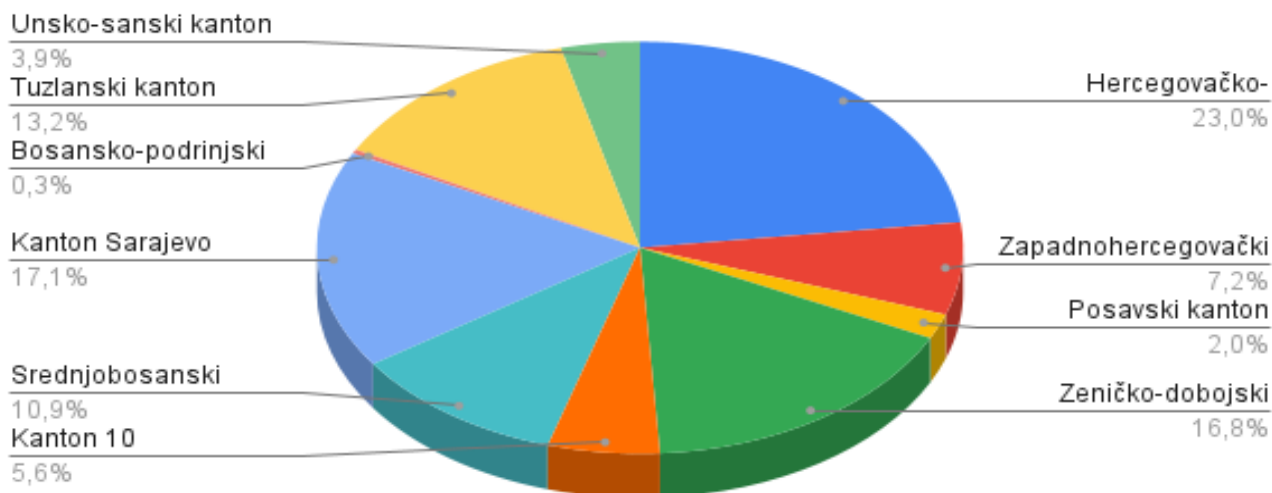

Grafikon br. 2

Grafikonom 2 prikazani su preliminarni rezultati, kojim je 97% ispitanika odlučno za izgradnju solarne elektrane – prosumera u slučaju da posjeduju sopstveni objekat za stanovanje ili objekat uz kuću u svom vlasništvu, dok se 3% ispitanika ne bi odlučilo za izgradnju po navedenim uvjetima.

3.3. Pitanje broj 3

Kada biste se odlučili za izgradnju solarne elektrane – prosumera na području kojeg kantona Federacije Bosne i Hercegovine biste istu izgradili?

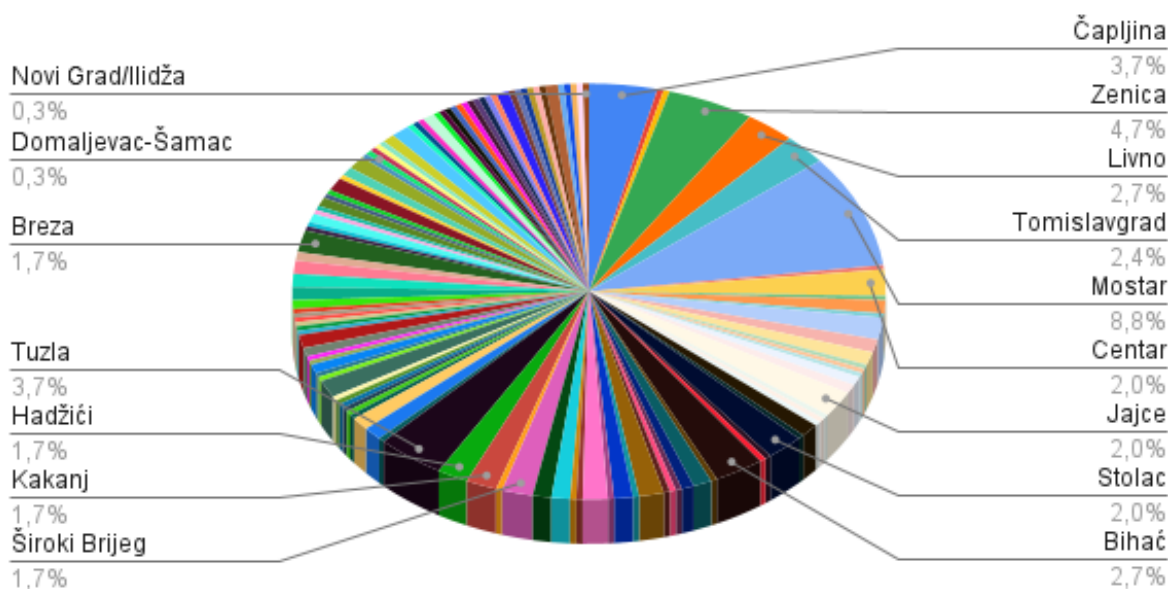
Grafikon br. 3

Iz rezultata prikazanih grafikonom 3 može se vidjeti kako bi 23% ispitanika gradilo solarnu elektranu – prosumer na području Hercegovačko-neretvanskog kantona, te je samim tim, trenutno, po preliminarnim rezultatima ovog istraživanja, za izgradnju ovih elektroenergetskih postrojenja na području Hercegovačko-neretvanskog kantona iskazan najveći interes ispitanika, a zatim slijede Kanton Sarajevo i Zeničko-dobojski kanton.

S druge strane, najmanja zainteresiranost ispitanika za izgradnju solarne elektrane-prosumer iskazana je za područje Bosansko-podrinjskog kantona, Posavskog kantona i Unsko-sanskog kantona.

3.4. Pitanje broj 4

Ako biste se odlučili za izgradnju solarne elektrane - prosumera na području koje opštine u Federaciji Bosne i Hercegovine biste istu izgradili?

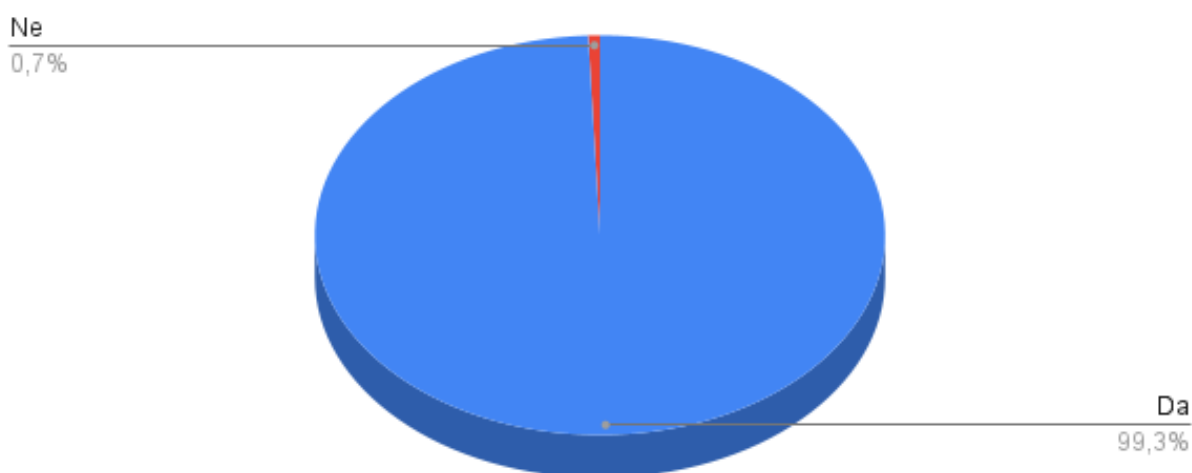
Grafikon br. 4

Grafikonom 4 prikazane su najzastupljenije općine/gradovi, po mišljenju građana Federacije BiH, za ulaganje u izgradnju solarne elektrane- prosumera. Time je, po preliminarnim rezultatima, 8,8% građana Federacije BiH zainteresirano za izgradnju ovih elektroenergetskih postrojenja na području grada Mostara, 4,7% na području grada Zenice, te je 3,7% građana odlučno za izgradnju solarnih elektrana – prosumeri na području grada Čapljine.

S druge strane, najmanja zainteresiranost građana Federacije BiH za ulaganje u izgradnju ovih elektroenergetskih postrojenja, je iskazana za općine/gradove Hadžići, Bosanski Petrovac, Domaljevac-Šamac, Donji Vakuf, Glamoč, Goražde, Lukavac, Odžak, Olovo, Sanski Most.

3.5. Pitanje broj 5

Da li biste se odlučili za izgradnju sopstvene solarne elektrane – prosumera ukoliko bi Vam se obezbijedila jednokratna finansijska potpora - subvencija u određenom procentualnom iznosu vrijednosti investicije?

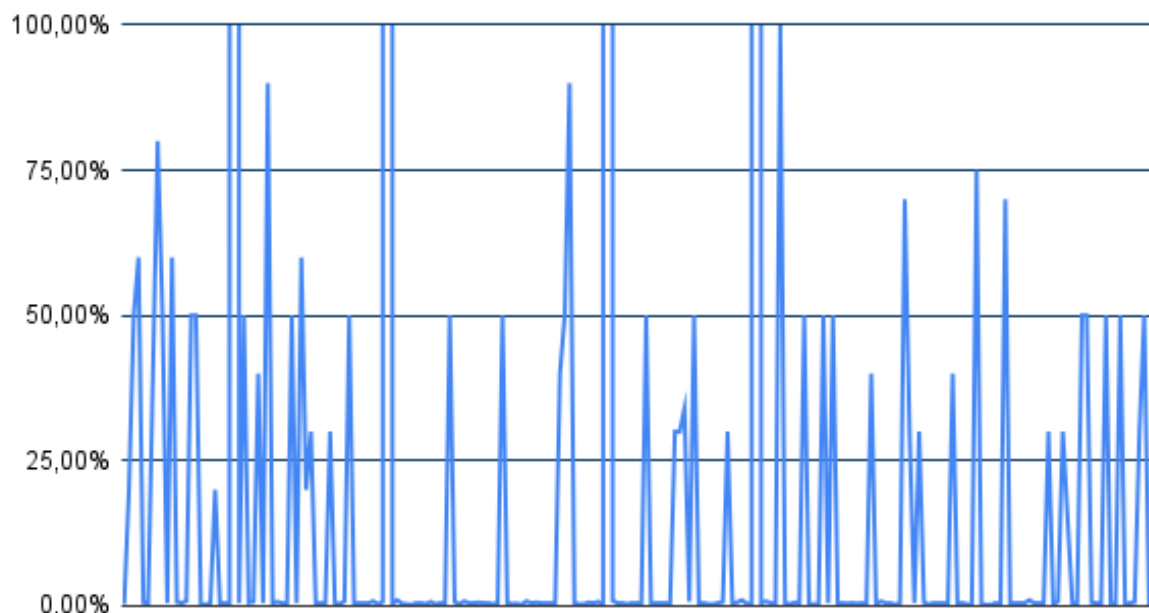

Grafikon br. 5

Iz grafikona 5 je vidljivo kako je 99,3% ispitanika odlučno za izgradnju solarne elektrane- prosumer ukoliko bi im se obezbijedila jednokratna finansijska potpora-subvencija u određenom procentualnom iznosu vrijednosti investicije, dok se 0,7% ispitanika ne bi odlučilo za izgradnju niti ukoliko im se obezbijedi jednokratna finansijska potpora- subvencija.

3.6. Pitanje broj 6

Koliki procentualni iznos potpore (od ukupne vrijednosti investicije) smatrate dovoljnim da bi ste se odlučili za izgradnju sopstvene solarne elektrane- prosumera?

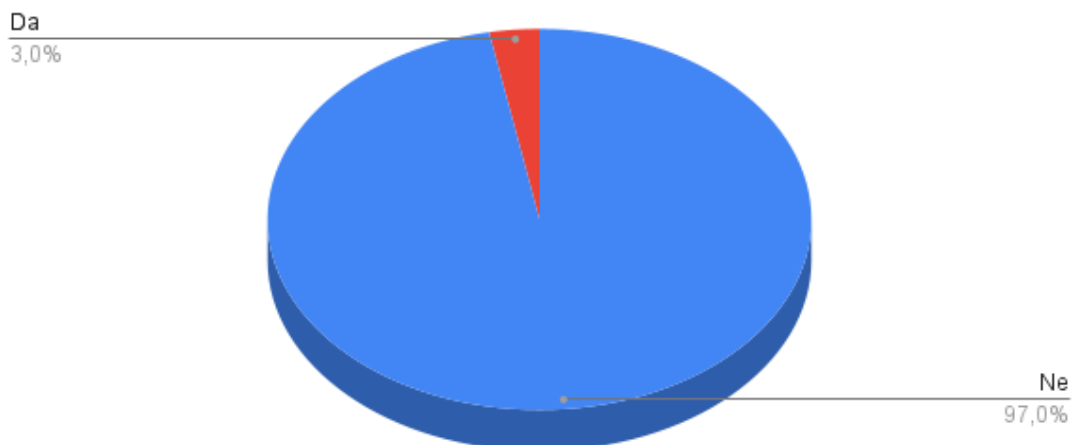

Grafikon br. 6

Iz grafičkog prikaza 6 vidljiva su mišljenja anketiranih građana o procentualnim iznosima potpore (od ukupne vrijednosti investicije) za koje smatraju da su dovoljni da bi se odlučili za izgradnju sopstvene solarne elektrane – prosumera. Time je, po mišljenju anketiranih građana, prosjek od 50% iznosa potpore dovoljan kako bi se odlučili za izgradnju ovog elektroenergetskog postrojenja.

3.7. Pitanje broj 7

Smatrate li da su građani dovoljno informisani o procedurama izgradnje i priključenja solarnih elektrana – prosumeri na sopstvenim stambenim objektima?

Grafikon br. 7

Grafikonom 7 prikazano je kako 97% anketiranih građana Federacije BiH, po preliminarnim rezultatima ovog istraživanja, smatra da nisu dovoljno informisani o procedurama izgradnje i priključenja solarnih elektrana – prosumeri na sopstvenim stambenim objektima, dok 3% anketiranih građana smatra da su dovoljno informisani.

3.8. Pitanje broj 8

Kao najveće prepreke za ulaganje građana u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri ispitanici su istakli neusvojenu zakonsku i podzakonsku regulativu, nedostatak finansijskih sredstava, nemogućnost prodaje viškova proizvedene električne energije, kao i nejasne i komplikovane procedure za ishođenje potrebnih dozvola, te dug proces postupanja relevantnih institucija po zahtjevima istih. Pored navedenog anketirani građani su stali da vlada nizak nivo informisanosti o procedurama ulaganja u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri, odnosno o benefitima ulaganja u izgradnju ovih elektroenergetskih postrojenja.

3.9. Pitanje broj 9

Izjašnjavajući se o razlozima zbog kojih ne bi ulagali u izgradnju solarnih elektrana – prosumera, anketirani građani Federacije Bosne i Hercegovine su kao razloge navodili nedostatak finansijskih sredstava (nedostatak subvencija), dugotrajnu proceduru ishodovanja potrebnih dozvola za realizaciju ovih projekata, kao i dug rok isplativosti investicije, te skupo održavanje ovih postrojenja.

4. Zaključna razmatranja

Na osnovu preliminarnih rezultata ovog istraživanja možemo zaključiti kako među anketiranim građanima Federacije Bosne i Hercegovine vlada velika zainteresiranost za ulaganje u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri uz mogućnost subvencioniranja izgradnje od strane za to nadležnih tijela, kao što je to već postala praksa u zemljama regiona i Evropskoj uniji.

Operator za OIEiEK je detaljno razmotrio i analizirao mišljenja anketiranih građana iznesenih posebno po pitanjima najpovoljnijih procenata subvencioniranja izgradnje ovih elektroenergetskih postrojenja, kao i mišljenja koja se odnose na prepreke za ulaganje u izgradnju, te stupnja informisanosti o procedurama ulaganja.

Uzimajući u obzir kako je novi Zakon o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije, a kojim se tek uvodi kategorija učesnika na tržištu – prosumeri na području Federacije Bosne i Hercegovine, usvojen 27.09.2023. godine, te da u trenutku sačinjavanja ovog presjeka istraživanja, isti još nije stupio na snagu, razumljivo je mišljenje građana kako isti nisu informisani o ovoj kategoriji učesnika na tržištu električne energije iz obnovljivih izvora energije.

S tim u vezi, Operator za OIEiEK će po stupanju na snagu novog Zakona pokrenuti aktivnosti na organizaciji edukativne radionice za predstavnike medijskih kuća na području Bosne i Hercegovine s ciljem upoznavanja istih o odredbama novog Zakona i koristima koji isti donosi za građane Federacije Bosne i Hercegovine. Mišljenja smo da će zajednička saradnja između Operatora za OIEiEK i predstavnik medija osigurati da sve informacije iz nadležnosti Operatora za OIEiEK zasigurno stignu do svih zainteresiranih strana u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Pored navedene edukacije za predstavnike medija, Operator za OIEiEK će pokrenuti i aktivnosti planiranja edukativnih radionica/zajedničkih sastanaka s predstavnicima lokalnih zajednica, te javnu kampanju informisanja javnosti o koristima ulaganja u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri.

Kako je cilj Federacije BiH, a time i Operatora za OIEiEK, potaknuti što veću izgradnju solarnih elektrana – prosumeri, posebno iz kategorije domaćinstava, kako bi, u konačnici, građani Federacije BiH bilo što manje energetski ovisni, to će Operator za OIEiEK javnu kampanju informisanja javnosti posebno usmjeriti na one kantone Federacije Bosne i Hercegovine za čija područja je, ovim preliminarnim rezultatima, iskazan najmanji interes građana za ulaganje u izgradnju ovih elektroenergetskih postrojenja.

Preliminarne rezultate istraživanja koja se odnose na pitanje najpovoljnijih procenata subvencioniranja izgradnje ovih elektroenergetskih postrojenja, Operator za OIEiEK će koristiti prilikom kreiranja što pravednijeg Programa o sufinansiranju prosumera iz kategorije domaćinstava.

Također, na osnovu preliminarnih rezultata istraživanja po pitanju prepreka za ulaganje u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri Operator za OIEiEK će inicirati zajedničke sastanke s predstavnicima kantonalnih ministarstava i drugih relevantnih institucija na temu prilagođavanja propisa koji se odnose na građenje. Operator za OIEiEK će ove sastanke inicirati kako bi na nivou cijele Federacije Bosne i Hercegovine građani bili oslobođeni obaveze ishođenja dozvola koje proističu iz kantonalnih zakona o građenju za izgradnju solarne elektrane na sopstvenom stambenom objektu, odnosno, pomoćnom objektu koji se nalazi uz stambeni objekat, po uzoru na Kantone Sarajevo, Zeničko-dobojski kanton i Tuzlanski kanton.

Mišljenja smo da su u ovom trenutku preliminarni rezultati ovog istraživanja na uzorku od 304 ispitanika reprezentativni, te da će isti poslužiti za efikasno i pravedno provođenje gore navedenih obaveza Operatora za OIEiEK koje proističu iz novog Zakona.

Također, cijenimo kako će provođenje javne kampanje informisanja javnosti, kao i edukativnih radionica i sastanaka na gore navedene teme u narednom periodu doprinijeti većem stupnju informisanosti, a time i razumijevanju građana Federacije Bosne i Hercegovine o procedurama ulaganja u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri, što će, vjerujemo, pokazati i rezultati nastavka ovog istraživanja.

Izvještaj pripremila:

Nataša Mandrapa, PR-Kabinet direktora